מה: כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

אי הכי אפילו עבר זמנו נמי. אע"ג דאין שייך כאן אי אמרת בשלמא אין לאומ (א) שעדיין לא פירש טוס טעם ואע"פ שפירש רב נחמן משום כדי מייו לא משמע דקאי אהא אי הכי (ב): **כי מטא** זמן חיובא **רמי אנפשיה ומדכר.** ואי"ת ימתינו לעולם עד למחר ואי לא מדכר יהא שוכר זה צריך להביא ראיה ועוד אמאי עקרוה רבנן לשבועה מבעה"כ הא כיון דמיחייב שבועה רמי אנפשיה וי"ל כיון שהתחיל לכפור שוב לא יודה ואין נותן לב להיות מזכר פן יהא מוחזק שקרן ועי"ל דהא חזקה דאין בעה"כ עובר על כל תנין לא מהניא אלא כי איכא חזקה בהדה חזקה דאין שכיר משהא שכרו וכשתובעו בע"ד והלריכוהו להמתין עד למחר הרי לא שהה: **וכי שכיר עובר משום בל תגזול.** אע"ג דהך חזקה איכא נמי בבע"כ תמיר ליה לאינים חד לאו כתרי לאוי ועוד דבלאו הכי מצי שפיר וא"ת דמה כך דאין שכיר עובר בבל תגזול מ"מ כיון דבעה"כ רמי אנפשיה ומדכר ה"ל כרי וכרי ופטור כיון דכופר הכל ויש לומר דטעמא דרמי אנפשיה ומדכר לא תפיגא כחזקה דשכיר וכי מצי הכא תרי חזקי לא נא לומר דעדיפי מדשכיר אלא שקולות הינהו: **מתוך** שיכול **לומר לא שברתיך מעולם.** תימה מה מועיל כאן מגו דאין שייך מגו אלא לענין שלא לחודשו שמשקר במזיד אבל הכא שפיר מהימנינן ליה דודאי הוא סבור שפרע אלא שאני תולין ששכח לפי שהוא טרוד בפועליו דאמטו משום מגו יהא מזכר יותר ואין שייך כאן מגו כלל והכי מוכח ברים האשה שהלכה (ינמות דף קיד: ופס) דלא מהימנא לומר מת במלחמה במגו דאי בעיא אמרה מת על מטתו משום דאמרה בדמי וסברה לומר אמת ואין לנו להאמינה כמה שהיא שמא טועה מתוך שהיתה יכולה לשקר ואע"ג דבהיא שמעתא גופה מיבעיא לן בהחזיקה היא מלחמה בעולם מי אמרינן מה לה לשקר מגו דאי בעיא אמרה שלום בעולם המס דוקא מיבעיא לן כיון דדייקא כולי האי שמחזקת מלחמה וי"ל דהכא כיון דאין טוען שמא אלא בדי ואומר ודאי אלא שכח אין לנו להחזיקו כמשקר כיון דאית ליה מגו אבל כשאין לו מגו אינו נאמן דשמא שכח מחמת שהוא טרוד בפועליו ומחמת שסבור שפרע טוען בדי אף על פי שמסופק (ועיין תוספות כתובות פז: ד"ה דמיפלגי): **מתוך** שיכול **לומר להד"מ יבול לומר נאנסו.** תימה לפירוש הקונטרס שפירש בהגהל קמא (ב"ק דף קז. ופס) דבפקדון שיכול להעיד אפילו כופר הכל חייב א"כ א"ל דאמר מי אמר דאמר מי אמר דלא מיחייב שבועה לא בכפירה ולא בנאנסו אא"כ הודה במקצת קשה דאפילו רבי חייא בר אבא ומרי בר אבא דלא מחייבי בהודאה ונאנסו בלא כפירה בהודאה וכפירה בלא נאנסו מודו דחייב דבמה מפשיטו לעיל לא מזכיר גבי פקדון נאנסו כלל ובהגלותה נמי דילפינן מפקדון מחייבינן בכפירה והודאה אע"ג דלא שייך נאנסו אם כן בשמודה במקצת כי אמר נמי להד"מ אהניא דנאנסו מחייב וליכא מגו וליכא למימר דפריך כי נמי הודה יהא נאמן אהניא דנאנסו (אם) מתוך שיכול לומר אהניא דהודה להד"מ דא"כ תקשה ליה מכל מודה מקצת שיהא נאמן במגו דאי בעי כופר הכל אלא ודאי התם לא שייך מגו דאין אדם מעיז לכפור הכל מיהו לפרי"ת דמפרש דבטענה דשייכא בפקדון דהיינו נאנסו מיחייב כופר הכל אתיא שפיר הכא דפריך מתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם והוי פטור כיון דליכא הודאה כי אמר נאנסו פטור אע"ג דאין זה מגו טוב דאין אדם מעיז לכפור הכל אבל נאנסו דאין מזיר מכיר בשקרו נוח לו לטעון מ"מ פריך שפיר לשמואל דאית ליה כי האי מגו דנוח לו לומר טפי נמתי לך שכרך אלא יתאהדהו השכיר כמשקר במזיד לפי שהוא טרוד ואשתא ניחא דפריך לדשמואל טפי ולא פריך אמאי דאמרינן מגו בכל התורה: **בעדים** אין צריך כו'. תימה דאמרינן ברים מ"ה (כ"ב דף כט. ופס) דמשכחת חזקה דג' שנים כגון דאתו כי תרי ואמרו תגרנא מיניה ודיירנא ביה תלת שנין ופריך הני נוגעי בעדות הן דאילו אמרי הכי תגרנא להאיך ומאי קשיא הא אין צריך לפורעו בעדים ולהימניה כמגו דאי בעי אמר יהיבנא תגרנא להאיך וי"ל אלא היו רשאין לומר כן לפי שיראים פן יזכה האחד בדין וילטרכו ליתן פעם שניה ועוד אמר ר"י דלמאי דתקון רבנן שבועת היסת לא מהימני לומר פרעתי כדאמרינן בהדיא בפרק שני דקידושין (דף מג:) **בשטר** צריך להחזיר בעדים. תימה דלהימן בשבועה כמגו דאי בעי אמר נאנסו כדמוכח בס"פ המוכר את הבית (ב"מ דף ע. ופס) דבעי מיניה רב עמרם מרב חסדא המפקיד אצל חבירו בשטר ואמר ליה החזרתיו לך מהו ומסיק דמהימן בשבועה ורבא גופיה הכי סברא ליה דפסיק התם הלכתא כדייני גולה ותי' ר"ת דה"ק צריך להחזיר לו בעדים אם רוצה ליפטר בלא שבועה וריב"א מפרש דהכא צריך להחזיר לו בעדים משום שטרך בידי מאי בעי אבל התם דאיירי בעפקא מלוה איכא למימר דאפשיטי דפסקא זיירי ליה:

אי הכי אפילו קצץ נמי אלמה תניא (ג)[א]אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת המוציא מחבירו עליו הראיה קציצה ודאי מידכר דכיר ליה אי הכי אפי' **עבר זמנו נמי אלמה** (ד)[ב]**תניא** (ה)[ג]**עבר זמנו ולא נתן לו הרי זה אינו נשבע ונוטל חזקה אין בעל הבית עובר בבל תלין והאמרת בעל הבית טרוד בפועליו הוא הני מילי מקמי דלימטי זמן חיובא הוא כי מטי זמן חיובא רמי אנפשיה ומידכר וכי שכיר עובר משום** [1]**בל תגזול גבי בעל הבית איכא תרי חזקי חדא דאין בעל הבית עובר** [2]**בבל תלין וחדא דאין שכיר משהא שכרו אמר רב נחמן אמר שמואל לא שנו אלא ששכרו בעדים** [3]**אבל שכרו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו לא שכרתיך מעולם יכול לומר לו שכרתיך ונתתי לך שכרך** (ו)[א]**א"ל רבי יצחק** (ז)[ב]**יישר וכן אמר רבי יוחנן מכלל דפליג עליה ר"ל איכא דאמרי מישתא הוה שתי ליה ושתיק ליה ואיכא דאמרי מישהא הוה שהי ליה ושתיק ליה איתמר נמי אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב לא שנו אלא ששכרו בעדים אבל שכרו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו שכרתיך מעולם יכול לומר לו שכרתיך ונתתי לך שכרך אמר רמי בר חמא כמה מעליא הא שמעתא אמר ליה רבא מאי מעליותא א"כ** [4]**שבועת שומרין דחייב רחמנא היכי משכחת לה מתוך שיכול לומר לו לא היו דברים מעולם יכול לומר לו נאנסו דאפקיד ליה בעדים מתוך שיכול לומר לו החזרתיו לך יכול לומר לו נאנסו** [5]**דאפקיד ליה בשטרא מכלל דתרוייהו סבירא להו** [6]**המפקיד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים** [7]**בשטר צריך להחזיר לו בעדים קרי רמי בר חמא עליה דרב ששת** [8]**וישם דוד את הדברים האלה** [9]**בלבו דאשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל אמר ליה תני מר מידי בשביר אמר ליה אין תנינא** (ח)**שכיר בזמנו נשבע ונוטל כיצד בזמן שאמר לו שכרתני ולא נתת לי שכרי והלה אומר שכרתיך ונתתי לך שכרך אבל אמר לו שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת המוציא מחבירו הראיה הא מדסיפא בראיה הוי רישא בלא ראיה אמר רב נחמן בר יצחק**

רישא

אפילו בששכרו שלא בעדים מהא דתניא שכיר בזמנו נשבע ונוטל. ביצד בזמן שאמר לו שכרתני ולא נתת לי שכרי. והוא אומר נתתי לך הרי זה נשבע ונוטל. אבל אם אמר לו שתים קצצת לי והוא אומר לא קצצתי אלא אחת המוציא מחבירו עליו הראיה. ודייקינן מדסיפא בראיה רישא בדליכא ראיה ואפילו הכי נשבע ונוטל. ופריק רב נחמן בר יצחק

(א) עיין רש"ש ותפ"ש תי"ש דף מה ע"ב הגיגו מה: (ב) דף מה ע"ב יגיגרסתינו סס רבה ופ"ס פגמ' מתיב רבא לפשיטי לרבה ת"ש: (ג) ומ"ש בגמ' דיקן ב"ת קיג ב.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פי"ח מהל' שכירות הלכה ח סמג עשין סט טוש"ע חו"מ סי' שלד סעיף ה:
יט ב ג מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג:
כ ד מיי' שם פ"ב הלכה יג סמג שם טור שו"ע חו"מ סימן רלו סעיף ח ודלא כסוגיא דיקן ע"ש:
כא ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:
כב ו מיי' פ"ט מהלכות טוען הלכה ב סמג עשין לה טוש"ע חו"מ סימן רלו סעיף ח סימן רלז סעיף ח:
כג ז מיי' פ"ב מהלכות שכירות הלכה יג סמג עשין סט טוש"ע חו"מ סימן רלו סעיף ג ועתמן בשטיה מגק"ת ע"ש ובפי' התוספות:

רבינו חננאל

כמשאוי: ואקשינן משום דבעל הבית טרוד בפועליו ושוכח. ואפי' בקציצה בעת שטוען השכיר כי שתי סלעים קצצת לי בשכרי והמשכיר אומר לא קצצתי לך אלא אחת ישבע השכיר ישתים קצצת לי ויתן לו שתים אלמה תניא בזה המוציא מחבירו עליו הראיה. ואם יש ראיה לשכיר נוטל שתים ואם לאו נשבע בעל הבית ונותן לו אחת. ופריקנן קציצה דכירי לה אינשי ולא מינשי בעל הבית: אי הכי דבעל הבית טרוד בפועליו יתן ליה לשכיר אפילו לאחר זמנו. ופריקנן חזקה אין בעה"כ עובר בבל תלין פעולת שכיר. נחזקה נמי אחריתי דאין שכיר משהה שכרו אצל בעלים: אמר רב נחמן לא שנו שהשכיר נשבע ונוטל אלא בזמן שיש עדים ששכרו. אבל אין עדים ששכרו לעשות בפועל אצלו מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם יכול לומר לו שכרתיך ופרעתי לך שכרך. וכן א"ר יוחנן וכן אמר רב: ומקשי רבא עליה אי הכי שבועת השומרים דכתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם היכי משכחת לה נימא מדיכול למימר ליה לא היו דברים מעולם. וקי"ל דהאומר לא היו דברים מעולם כיון שאינו מודה מקצת הטענה אין עליו שבועה יכול נמי למימר נאנסו ואין עליו שבועה. ודחינן כגון דאפקיד ליה בערים דלא יכול למימר לא היו דברים מעולם: ועוד אקשינן ואפילו הכי יכול לומר לו החזרתי לך פקדונך וקי"ל כי המלוה בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים וכאילו לא היו דברים מעולם הוא טוען ואין חייב שבועה ופריקנן בשהפקיד אצלו בשטר דלא יכול למימר ליה החזרתיו לך דא"ל אי הכי שהחזרת לי. שטרך בידי מאי בעי הוה לך למשקל שטרך מידי: ופלקא שמעתא שהמפקיד אצל חבירו בערים אין צריך להחזיר לו בערים אבל המפקיד בשטר צריך להחזיר לו בערים בפרק המוכר את הבית (דף ע) שאפילו המפקיד אצל חבירו בשטר אין צריך להחזיר לו בערים. ואם נאמן ובשבועה ולא יכול למימר ליה שטרך בידי מאי בעי. מנו דאי אמר

מסורת הש"ס

א) [וקמן מו.], ב) [עי' כתו"ס וכן בכ"מ קיב: אלמה תנן וכל"ל], ג) [ב"מ קיח. קיב.], ד) [לעיל דף מ. ע"ש בפר"ת], ה) [שבת נג. תולין עה: וש"נ], ו) [לפיני בקרא בלבני], ז) [ב"מ קג. קיח.], ח) [ע"ש תוס' כ"מ לג. ד"ה ת"ה ועי' היטב תוספות שבת קכ: ומה שליימתי שם],

תורה אור השלם

1. לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט יג
2. וְיָשֶׂם דָּוִד אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּלִבּוֹ וַיִּרָא מְאֹד מִפְּנֵי אֲכִישׁ מֶלֶךְ גַּת:
שמואל א כא יג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אי הכי וכו'. אין לומר כיון שעדיין:

מוסף רש"י

גבי בעל הבית. כלומר ממותא דבעל הבית, איכא תרי חזקה. לומרו (ב"מ קיג.). יישר וכן אמר ר' יוחנן. יפה אמרת וכן שמעתי מר' יוחנן (שבת פג.) ספיר קלמרת (פסחים נג. חולין עה.). מישתא הוה שתי ליה. שותה מים היה כשאמר ר' יוחנן ונתתי לך יגיע רב אמי (חולין שם ובב"ק לעיל ח.). מישהא הוה שהי ליה. מתנהגי של ריש לקיש כשאומר ר' יוחנן שמועה שאינו מודה לו, שסה ריש לקיש שפה לו שתים קודם שיתלוק עליו, אולי יחזיר כי ונתתי לך יגיע רב אמי ולא שמע אם נתלק עליו (שם ושנה). שכיר בזמנו נשבע ונוטל. אם כיון שיצא ממלאכתו מבעי, נשבע שלא קיבל ונוטל, שזה אחד מן הנשבעים ונוטלין שתקנו לו חכמים דשקלוה לשבועה מבעל הבית ושייריה לשכיר משום דבעל הבית שגנן לזה כשנתן לחבילו (ב"מ קג.).

רבינו חננאל (המשך)

נאנסו נאמן ואין עליו אלא שבועת השומרים כי נאנסו כן זה אינו חייב אלא שבועה שהחזרתיו לך ודיו. ובא הוא עצמו אמר בפרק הזקת הבתים כ) כי המפקיד אצל חבירו בערים צריך להחזיר לו בערים. וחזר בו וכן הלכתא: **ירושלמי.** א"ר בון בעל הבית ע"י שעסקיו מרובין תקנו שבועה לשכיר. ודכוותה תקנו לבעל הבית שאם עבר ומנו אינו נשבע ונוטל. תני ר' חייא לסיועיה אם יש עדים שתבעו בזמנו אפילו אחר שנה נשבע ונוטל. א"ר יוסי אין לו אלא אותו היום בלבד ויק"ל כר' יוסי ג) ואתיין למפשט דנשבע השכיר ונוטל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com